

DĚLOSTŘELECKÉ ROZHLEDY

Redaktor: Podplukovník gšt. Josef Churavý.

Plukovník gšt. Josef Bartoš:

Dělostřelectvo v obraně.

Obránce, nečinně čekající, až organisovaný a soustředěný útok naň dopadne, ztratil již velkou část naděje, že útok odrazí. Naproti tomu i slabý obránce, který dovede v pravý čas rušit útočné přípravy byť i silnějšího protivníka, má dobré vyhlídky na úspěch.

Zajisté je možno provádět obranu aktivně, i když je obránce značně slabší než útočník. Velitel vyšší jednotky má v obraně dva prostředky, kterými může napadat nepřítele: letectvo a dělostřelectvo. Ofensivní činnost letectva je však závislá na tolika složkách a okolnostech, že vyšší velitel s ní vždy počítat nemůže. Zato však dělovou palbou může rušit vždy a všude přípravy nepřátelských útoků.

Přes to slýcháme, že hlavním úkolem dělostřelectva v obraně je střílet systematické palebné přehrady, zejména do hlavní palebné přehrady. Někdo by se mohl domnívat, že tím je činnost dělostřelectva v obraně vyčerpána. Zatím však těžiště jeho obranných paleb leží v neutralisaci palebných zdrojů útočníka, v neutralisaci postupující pěchoty (útočící i záloh), v palbách proti přípravám, na cíle nahodilé, v zabraňovacích i rušivých palbách atd. Palebná přehrada je teprve posledním zajištěním pro ten případ, že dříve jmenované palby nedovedly nepříteli zabránit, aby nevyrazil k útoku, nebo nebylo lze je řídit buď pro mlhu, dým, noc nebo pro přerušení spojení mezi pozorovatelnami a bateriemi.

Co je vlastně hlavní palebná přehrada? Je to palba, ležící na bezpečnostní vzdálenost od předního okraje hlavního postavení. Má za úkol zastavit nepřítele, který vyrazil k útoku. Je to palba připravená, systematická, tudíž nehybná a velmi ztrnulá. Pro její účinnost je potřeba, aby na každých 15 m fronty dopadly za jednu minutu dvě střely lehkých ráží. Tato palba se obvykle zahájí na žádost pěchoty, vyjádřenou smluveným znamením, viditelným z blízkosti palebného postavení baterií. Její trvání je stanoveno naším předpisem na tři minuty. V některých armádách se trvání palebné přehrady stanoví různě případ od případu.

Z mechanismu palby, z jejího trvání a zahájení vidíme, že hlavní palebná přehrada není palba řízená na cíle, nýbrž že je to palba usměrněná na předem zvolené pásmo před hlavním postavením, bez ohledu na to, je-li v postřelovaném prostoru nepřítel nebo není. A právě v tom, že dělové střely v kritickém okamžiku pro obráncevu pěchotu nedopadají na cíl, nýbrž vlastně do prázdného prostoru před cílem, někdy i vedle cíle, je první nedostatek dělostřeleckých palebných přehrad. Ostatně kdyby dopadaly přímo na útočící vlnu, způsobily by v ní nějaké ztráty, ale ostatní útočníci by se hleděli vyhnout postřelovanému prostoru rychlým během vpřed. Leží-li však před útočníkem, je pravděpodobné, že se mu nebude chtít vběhnout do mraku kouře a svištího železa a že se zastaví, čímž účelu přehrady bude dosaženo. Byla-li ovšem spuštěna před-

časné, leží daleko od postupujícího útočníka a ten, nejsa ohrožen, postupuje klidně dále, využívaje dýmu, oslepivšího obráncovo pozorování.

Další nedostatek palebných přehrad je, že se dělostřelectvo vymkne po určité době z ruky velitele vyšší jednotky, takže tento velitel ztrácí jednu z posledních možností jednat aktivně. Obráncovo dělostřelectvo se při střelení přehrad již jen brání a ponechává nepříteli úplnou volnost podporovat a živit útok. Pro obránce však nejsou nejnebezpečnější první útočné sledy nepřitele, nýbrž jeho posilové vlny a pak útok přímo podporující těžké samočinné zbraně, minomety, pěchotní děla a p. Pojmenujme tyto zbraně „t ě ž k ý s l e d p ě c h o t y“.

Palebnou přehradou nebývá zastaven ani první útočný sled, ani těžký sled pěchoty, podporující zteč. Příčinou toho bývá dým, zahalující obránce po dělostřelecké přípravě útočníka v okamžiku, kdy tento útočník vyrazí ke zteči. Válečné zkušenosti dokazují kromě toho, že obráncova pěchota, která velmi trpěla dělostřeleckou nepřátelskou přípravou, vyžaduje často, vlivem nervového vypětí, přehradu předčasně. Naopak, klesli-li mravní stav obránce po prudké dělostřelecké přípravě až k apatičnosti, vyžádá přehradu pozdě, až nepřátelský sled již vnikl do obranného postavení. Byla-li přehrada vyžádána předčasně, je jasné, že velké množství střeliva bylo vypáleno úplně zbytečně. Byla-li přehrada vyžádána pozdě, zadrží v nejlepším případě jenom posily, ale jen v širí přehrady a po dobu jejího trvání.

I když palebná přehrada byla včas zahájena, dokazuje nám válečná zkušenost, že odhodlaný útočník dělostřeleckými přehradami prošel. Pamatuji se ze světové války na německý závěr z obranných bojů na francouzské frontě roku 1917. V těchto bojích Němci zjistili, že francouzská pěchota útočila v tak řídkých tvarech, že prošla bez větších ztrát i nejhustšími dělostřeleckými přehradami (doslovný překlad onoho německého poznatku). Nevím již, jaké důsledky Němci z toho vyvodili.

Na italské frontě roku 1918 byly v mnohých úsecích palebné přehrady při očekávaném útoku zrušeny. Zato dělostřelectvo střílelo po vyrazení nepřátelského útoku, tak zvané „Feuerglocken“, t. j. asi naše palby poklopné. Bylo to opakující se soustředění palby na východiště nepřátelského útoku a jeho shromaždiště. Tento způsob obrany se osvědčil zejména v horském terénu. Italové byli těmito palbami velmi zkruseni hlavně proto, že posily byly palbou zasaženy před zahájením pohybu vpřed. Také okolnost, že byla rozrušena soudržnost svazků, působila — podle výpovědí zajatců — drtivě. Zde nutno si znovu uvědomit, že kulometná palba přibíjí k zemi, kdežto dělová palba jednotku rozhání.

Máme tedy systematické přehrady zamítnout? To ne, alespoň hlavní palebnou přehradu naprosto ne. Této palby nutně potřebujeme, jsme-li nepřátelským útokem úplně překvapeni, zejména v noci, za mlhy a p. Lehké dělostřelectvo musí být v střelení hlavní palebné přehrady důkladně a přesně vycvičeno. Dobře organisovaná hlavní palebná přehrada musí být zahájena nejpozději za 45 vteřin po jejím vyžádání. Zesílení přehrady do sousedních úseků musí být uskutečněno nejpozději do 2 minut. Přes to však nemá dělostřelecká přehrada rozhodujícího účinku, zejména v boji ve volném terénu. Možno ji přirovnat k hlídači, který, jsa napaden, nezmuže se na nic jiného než na pokřik a šermování holí ve vzduchu.

Ve světové válce však ztroskotalo mnoho útoků v palebných přehradách, ovšem většinou na ustálených frontách, kde bylo tolik baterií,

že dělostřeleckou palebnou přehradu tvořilo několik za sebou položených přehrad. Taková přehrada měla velikou hloubku, zasáhla nejen prostor před obranným postavením, ale i nepřátelské východiště útoku. Někdy takové přehrady netrvaly 3 minuty, nýbrž 15 minut nebo i více. Uvažme, kolik střeliva bylo vypáleno na prázdno. Může si to ve válce pohybné vůbec někdo dovolit?

Pokusím se řešit jinak otázku činnosti dělostřelectva v obraně, zejména v okamžiku nepřátelské zteče.

Projeví-li se známky nepřátelských příprav k útoku, musí obranné dělostřelectvo zahájit ihned činnost. Bude střílet na skladiště, zálohy, na přicházející posily a rušit přísuny všech druhů. Budou to krátké, zato však mohutné údery soustředěných paleb baterií, zejména hrubých, na cíle přesně zjištěné. Účelem těchto paleb nebude nepřítele zničit, nýbrž útočná vojska a materiál opotřebovat, vzbudit u útočníka dojem nejistoty a prozrazení útoku, čímž jeho morálka klesne. Boj proti bateriím nebude mít zpravidla velkou naději na úspěch pro neznalost palebných postavení útočnickova dělostřelectva, premisťujícího se před útokem.

Jeví-li se známky, že je nepřítel k útoku připraven, soustředit palbu veškerého dělostřelectva na jeho nejpřednější útočné sledy, neboli provést palby proti přípravám. Je to vyvrcholení činnosti obranného dělostřelectva. Tyto palby nutno řídit na pěchotu, která je připravena k vyrazení, na palebné základny těžkého sledu pěchoty, přímo podporující a chránící útočný sled, a na shromaždiště tanků. Okamžik spuštění této protipřípravy bude velmi důležitý na ustálené frontě. Může se totiž lehce stát, že protipříprava bude zahájena v okamžiku, kdy pěchota útočníka bude ještě v odolných krytech. Výsledek takové palby by se ovšem rovnal nule. V boji ve volném terénu však pěchota tyto těžké kryty mít nebude, a proto obavy, aby protipříprava neudeřila do prázdna, budou většinou zbytečné.

Vyrazí-li nepřátelská pěchota ke zteči, bude velmi často neúčelnější, aby obranné dělostřelectvo vrhlo svou palbu znovu na východiště útoku, na prostory, v nichž jsou umístěny těžké sledy útočící pěchoty, na shromaždiště nepřítele, na zjištěné zálohy atd. Zbavíme-li útočníka podpory jeho těžkého sledu, rozrušíme-li soudržnost jeho posilových vln před jejich vyražením, stanou se první útočné sledy nepřítele vzhledem k vyčerpání a k pocitu úplného osamocení snadnou kořistí obráncových protiútoků. Bude snad účelné ponechat jednotlivé baterie na střehu, které palbou následují první útočné sledy nebo přepadávají palbou postupující nepostřelované posily. Nemají-li tyto baterie takových cílů, připojí se k palbě ostatních baterií.

Byl-li obránce v mlze, v kouři nebo za noci nepřátelskou ztečí překvapen a jeho pozorování znemožněno, nezbyvá ovšem nic jiného, než zahájit připravenou systematickou přehradu. Po ukončení přehrady však nutno palbu po skocích sunout směrem k nepříteli až do jeho pravděpodobného východiště k útoku. Tento způsob užití dělové palby bude mít najisto větší účinek nežli stále opakování palebné přehrady na témž místě.

Nutnost potírat těžký sled pěchoty útočníka nabude v budoucnosti pravděpodobně větší důležitosti než dosud. Zavedením a užitím tanků, těžkých kulometů, pěchotních děl a p. bude snad konečně možno váhu výstroje pěšáka podstatně snížit. Tím se pěšák stane pohyblivějším a

útočnějším. Útočící pěšák bude mít jen pušku a ruční granát. Větší průbojnost a ochranu v útoku musí mu poskytnout tanky a jeho těžký sled.

Hledejme proto již nyní způsob, jak a kdy nutno v obraně tento těžký sled útočící pěchoty potírat. Nedejme se klamat doktrinou některých států, jejichž zásadou jest jíti jen stále a bezohledně kupředu. Palba obránce zastaví každý pohyb vpřed, nejsou-li ovšem jeho palebné zdroje umlčeny nebo zničeny a není-li útočící pěchota podporována a chráněna palbou.

Aby dělostřelectvo v obraně mohlo tyto úkoly řešit, musí zpravodajství zjistit prostory těžkých sledů útočící pěchoty. Pozorovatelny umístěné v postavení pěchoty tomuto účelu vyhovovat nemohou. Vzdálenost pozorovatelů od předních hranic postavení nemá žádnou důležitost. Důležitý je však dobrý výhled před postavením a do něho. Proto bude někdy nutno volit pozorovatelny dále vzaďu, dokonce i za palebným postavením baterií. Jest jisté, že velitel dělostřelectva musí prokázat mnoho energie a důslednosti proti svému okolí, aby jakýkoli zásah proti citované nutnosti odvrátil. Vědomí splnění povinnosti proti těžce bojující pěchotě musí mu být více než krátkozraké a neuvážené kritiky, byť i mnohdy velmi nepříjemné.

Všeobecně řečeno, činnost dělostřelectva v obraně nesmí být ztrnulá, úybrž velmi pružná a bude se měnit podle situace, zpráv a viditelnosti.

Plukovník děl. František Kryštof:

Zpravodajský výcvik u oddílů a skupin.

Má-li dělostřelecké zpravodajství mít úspěch ve válce i při taktických cvičeních v míru, musí se zpravodajství státí právě tak důležitou a nezbytnou složkou školení a výcviku jako ostatní dělostřelecké předměty. Velitelé pluků a oddílů jsou povinni organisovat zpravodajský výcvik, aby si každoročně zajistili potřebný počet řádně vycvičených orgánů pro mírovou i mobilizační potřebu. Na základě vlastních dlouholetých zkušeností podávám zde *n á v o d*, podle něhož možno uspořádat zpravodajský výcvik u dělostřeleckých pluků a oddílů.

První podmínkou je, aby každý důstojník ovládal veškerá ustanovení předpisu D-VIII-1, části VIII, pokud tato ustanovení mají význam pro oddílové a skupinové zpravodajství. Kromě toho doporučuji, aby si velitelé dělostřeleckých jednotek a plukovní zpravodajští důstojníci získali i soukromým studiem znalosti ve zpravodajském oboru a seznámili se důkladněji s organisací a bojovými metodami vojsk těch států, s nimiž bychom se mohli octnout jednou v konfliktu.

K teoretickému školení důstojnického sboru je třeba využít zime *n í h o o b d o b í* při důstojnickém zaměstnání, kdy velitel pluku usměrní a doplní zpravodajské vědomosti jednou nebo několika vhodnými přednáškami a rozpravami. Při tom se zároveň přesvědčí, jak vzrostl v jeho důstojnickém sboru zájem o zpravodajství a jakých pokroků bylo dosaženo. Teprve po této průpravě je možno přikročit k praktickému školení.

Praktický výcvik je nutno provést postupně, a to tak, že se účastníci nejdříve vycvičí ve funkcích, které velitelé různých